

BRITISK KOLONI I SYDAFRIKA BLIVER SELVSTÆNDIG STAT

Basutoland - »sen« i Den sydafrikanske Union - som Verwoerd ønsker indlemmet, opnår uafhængighed til oktober

Basutolands regeringschef, høvdingen Jonathan ankommer til konferencen i London - prydet med sit lands nationale hovedbeklædning

I ugen der gik indlededes i London en konference om den britiske koloni Basutoland i Sydafrika. Basutoland skal efter planerne opnå uafhængighed i oktober i år, og på konferencen skal problemerne i forbindelse med overgangen drøftes.

■ **BASUTOLAND**, der ligger som en enklave i Den sydafrikanske Union, er et ret fattigt land. Det har ca. 900.000 indbyggere, og befolkningstætheden er efter afrikanske forhold stor - gennemsnitligt 30 indbyggere pr. kvadratkilometer og i nogle dalegne op til 120 pr. kvadratkilometer.

Basutoland er den stat i Afrika, der i procent af befolkningen har færrest analfabeter. Landet anvender 15 procent af det årlige nationalbudget på omkring fem millioner pund sterling (ca. 100 millioner kroner) i uddannelsessektoren, og i 1964 var der 165.000 elever på de 1000 grundskoler i Basutoland.

Socialister i Nato-debat

de Gaulle - mere og mere kongelig

● Beslutningen om at få Natos militære hovedkvarter flyttet til Belgien er naturligvis afhængig af, om det belgiske parlament siger ja. Nogle af de kraftigste modstandere findes i det belgiske socialistparti. I et hovedbestyrelsesmøde de talte Paul-Henri Spaak for: De 3000 mand ved hovedkvarteret må

være til at få anbragt. Imod talte Henri Rolin: - 3000 udlændinge vil forøge inflationen, og vi ofrer os for en organisation, der er blevet mere farlig end nyttig. Ernest Glinne frygtede, at installationen af Nato-hovedkvarteret ville føre til, at Belgien ville føle sig for stærkt bundet af amerikanske synspunkter.

● Præsident de Gaulle har fået det lille slot »Grand Trianon« i Versailles-parken restaureret. Det rummer fremtidig gæsteboliger for Frankrigs officielle gæster og en lejlighed for præsidenten selv. - Franske blade, der længe har drevet gæk med ligheden mellem præsidenten og solkongen, konstaterer, at nu flytter de Gaulle min sandten også ud i de solkongelige omgivelser.

● Der ser ud til at have været ikke så lidt om de beskyldninger, andre afrikanske ledere reitende mod Ghanas Nkrumah for undergravende virksomhed. I hvert fald har militær-regeringen, som styrede Nkrumah, nu afskåret, at han havde oprettet en førsteklases spionskole i Accra. Lærere var to østtyske sikkerheds-officerer Jürgen Krüger og Rolf Stollmayer. Blandt fagene på skolen: - Hvordan man charmerer en kvinde, hvordan man rekrutterer nye agenter, mikrofoto-grafering, arbejde med skjulte mikrofoner (der var skjult mikrofoner overalt under det afrikanske topmøde i Accra i efteråret) og hæveder »New York Times«: Hvordan man myrder en statschef....

seid

I øjeblikket yder Storbritannien landet økonomisk støtte svarende til over halvdelen af årsbudgettet, og også efter overgangen til uafhængighed regnes der med betydelig britisk støtte.

De fleste af indbyggerne lever af landbrug, 4 udtrinsvis kvægopdræt, og der er tale om en ret beskeden eksport af kvæg og huder.

150.000 arbejder i Sydafrika

Af naturlige ressourcer har landet i realiteten kun den store arbejdskraftreserve. Mellem 130.000 og 150.000 af basutoerne arbejder til stadighed uden for landets grænser - i Sydafrika - og et af de problemer, der umiddelbart for uafhængigheden giver anledning til bekymring, er den stærke økonomiske afhængighed af Sydafrika. Her-

fra kommer størstedelen af Basutolands import, og møntenheden er den samme - den sydafrikanske rand.

Basutoland forblev i 1960, da Den sydafrikanske Union blev oprettet, et britisk protektorat - ofte kaldt højkommissionsområde - sammen med Bechuanaland og Swaziland.

Sydafrika har adskillige gange - i mere eller mindre stærke vendinger - ytret ønske om indlemmelse af disse områder i Den sydafrikanske Union. Men Storbritannien har fastholdt, at protektoraterne skulle beholde denne status, medmindre et flertal af deres befolkning ved afstemning tilkendegav, at de ønskede at høre under Sydafrika.

Basutoland ledes for øjeblikket af høvding Lebusha Jonathan, der er premierminister og præsident for »Basutolands nationalparti«, som ved valgene til den lovgivende forsamling i 1964 vandt 31 af forsamlingens 60 pladser.

Kortet viser Basutolands beliggenhed som en enklave i Sydafrika

Mens Jonathan anses for moderat radikal og går ind for et godt naboforhold til Sydafrika, slår det radikale oppositionsparti »Basutolands kongressparti«, hvis leder er Ntsu Mokhehle, til lyd for større engagement i det pan-afrikanske samarbejde. Kongresspartiet har 25 pladser i den lovgivende forsamling, og det lille, frihedsparti, de sidste 4 pladser. R.B.

BOGER

Turist på Nordkalot

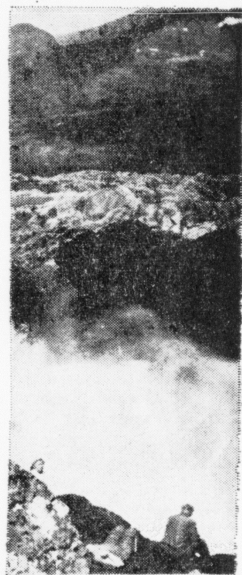
■ **NORDKALOTTEN**, betegnelsen for de norske, svenske og finske landområder nord for polarcirklen, er sandsynligvis det sted, hvor det praktiske nordiske samarbejde er mest udviklet. Nordkalotten er nu ikke blot midnatsolens land, efterhånden rejser mange turister herop, når vinteren er kommet, og de to »mørker« mødes.

I 1957 udgav Hans Lidman sin fine reportage »Nordkalot«, og nu er der i Sverige udkommet en decideret rejsehåndbog »Vi turister på Nordkalotten«. Bogens tekst, der er saglig og fuldstændig fri for pseudolyrik, er skrevet af journalisten Björn Forslund. De mange ofte smukke og blændende fotografier er taget af en af Sveriges dygtigste fotografer, Bert Persson. Bogen, der er meget koncentreret, er praktisk og overskueligt inddeelt. Samerne og renen behandles, fiskesteder, en Nordkalot-kalender

over årets fester og begivenheder. Vi får opskrifter på kulinariske specialiteter. Et afsnit, behandler den religiøse bevægelse, Læstadianismen. Afsnittet om samferdselsvejene skulle måske have været lidt større, f. eks. savner man en mere detaljeret beskrivelse af Ishavsvejen fra Rovaniemi til Utsjok. Håndbogen afsluttes med en række konkrete oplysninger: 1/4 af Finlands areal ligger nord for polarcirklen, Norrbotten har 17.000 søer, gennemsnitstemperaturen for Nordfinland er i juli måned på 17 grader osv.

Denne forbilligede turisthåndbog bør kunne øge turiststrømmen nordpå. (Gelurs forlag, kr. 17,50 sv. kr.).

I øvrigt vil kommende Nordkalotsskildringer måske få et større landområde at behandle. Sovjetunionen er meget interesseret i det nordiske arktiske samarbejde. Jerntæppet er allerede åbnet for turister ved Kirkenes. Med et rejsekort til 4,30 sv. kr. kan turister rejse over grænsen til Boris Gleb, hvor russerne har bygget en stor turiststation - med billig vodka. Opholdet må vare 48 timer. P.N.

Stora Sjöfallet i Svensk Lapland

Astronomisk drøm

■ **SKONT** letfattelig og hurtigt læst indeholder »Om mennesker og mælkeveje« mange bemærkelsesværdige tanker.

Bogen er blevet til på grundlag af tre forelæsningsnoter, som dens forfatter, den verdensberømte astronom Fred Hoyle, har holdt ved Washington-universitetet.

Af dens fire afsnit er de to sidste, i hvilke forfatteren redegør for sin verdensopfattelse og fremsætter forslag til en løsning af Jordens krisesituation, de mest interessante.

Hoyle opfatter hele verdensrummet som en sammenhængende organisme, inden for hvilken overalt de samme love gør sig gældende. Som en følge af denne hypotese går han ud fra, at der må findes mange planeter af samme karakter som Jorden, og at disse må være beboet af skabninger, som ligner Jordens. Ligeledes mener han, at mange af disse samfund må være nået længere i udviklingen end vort, og at vi, om vi kunne etablere en kommunikation med dem, kunne lære, på hvilken måde vor fremtid bedst kan tilrettelægges. For eksempel kunne vi muligvis skaffe os viden om, hvilken politik der fører til fred og hvilken til atomkrig.

Disse tanker kan forekomme som utopier. Men, siger Hoyle, det kan

ikke nytte noget, at vi planlægger 10 eller måske 50 år frem i tiden. Vi må planlægge over århundreder.

Denne anskuelse er nok det centrale i bogen. Er det ikke også netop dette, der gør verdenssituationen af i dag så kritisk? At vi har planlagt for kortstilet, at de ledende har manglet sans for tingenes proportioner?

Med sit klare og enkle sprog henvender bogen sig i høj grad til den almindelige læser. H.N.

Fred Hoyle: »Om mennesker og mælkeveje«. Oversat af Lis Thorbjørnsen. Rhodos. 80 sider. kr. 16,75.

KORT SAGT

■ **TURGENJEVS** »En adelig rede« - romantisk, tragisk, vemodig, følelsesfuld - er af Gyldendal udsendt som Tranebog (5,75) samtidig med Nis Petersens »Spildt mælk«, om Irlands frihedskamp (6,75) og Cronins »Hattemagerens slot. I og II (5,75 og 9,75).

■ **STEFAN ZWEIFS** erindringsværk »Verden af i går« - en europeers testamente - er nu udgivet som billigbog på Jespersen og Pios forlag: For 9 kroner og 75 øre kan man købe en af vort tids fornemste bøger.

